

**TELEKI PÁL ORSZÁGOS
FÖLDRAJZ-FÖLDTAN
VERSENY**

MEGYEI (FŐVÁROSI) DÖNTŐJÉNEK

FELADATLAPJA

8. osztály

2010.

Kedves Versenyző !

Kérünk, mielőtt elkezdenéd a feladatlap kitöltését, figyelmesen olvasd át az alábbi útmutatót!

ÚTMUTATÓ

A feladatlap megoldásához segédeszköz nem használható! Könyvet, térképet, mobiltelefont a versenyre bevinni nem lehet! A feladatokat tintával (golyóstollal) kell megoldanod! Mielőtt válaszolsz a kérdésekre, **jól gondold át a feladatot!**

Ne időzz túl sokáig egynél! Ha megakadsz, nyugodtan menj tovább! A kihagyottakra akkor térj vissza, ha már valamennyi kérdésen végighaladtál, és még van idő!

A feladatlap összesen 100+10 kérdést, illetve feladatot tartalmaz. A plusz 10 feladatot is meg kell oldanod, de azokat csak holtverseny esetén, a döntésnél vesszük figyelembe!

Az egyes feladattípusok előtt útmutató található. Ezek tanulmányozása elengedhetetlen a helyes megoldáshoz.

A feladatok elvégzése után, a végleges válaszokat vedd át az „Értékelő lapra”!
Az „Értékelő lapon” már nem javíthatsz! Az átjavított válaszokat nem fogadjuk el!
Törekedj az olvasható írásra!

Minden helyesen megoldott feladat egy pontnak számít.
Az elérhető maximális pont: 100

A feladatok megoldására 2 óra áll rendelkezésedre.

EGYSZERŰ VÁLASZTÁS – INNEN-ONNAN

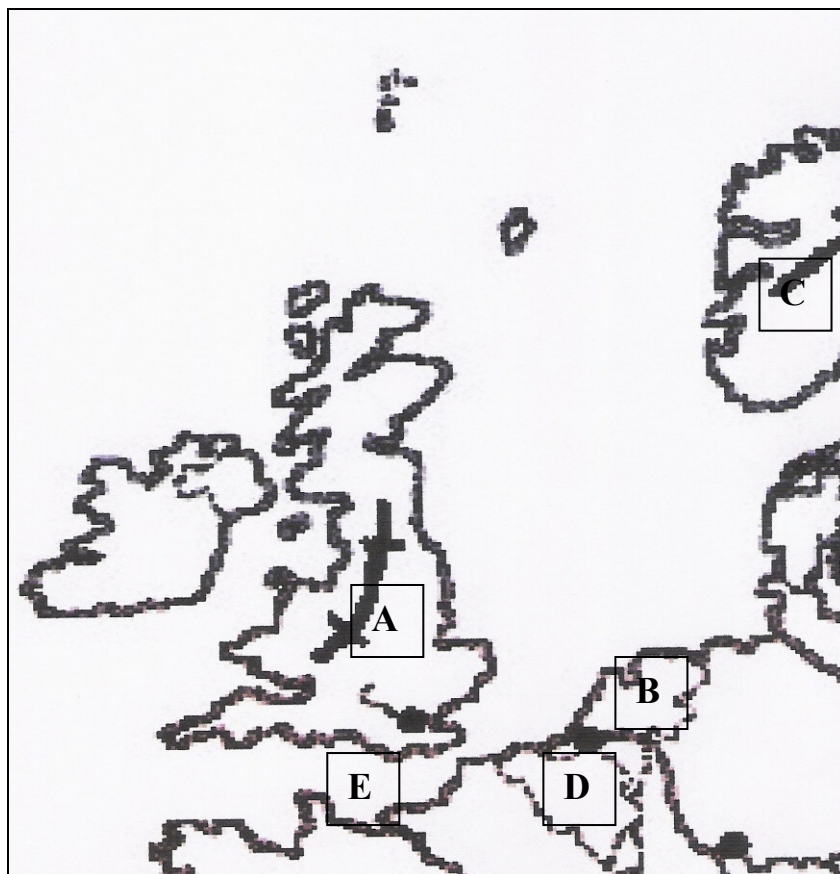
Útmutató: Ezek a feladatok egy kérdésből és 5 válaszból állnak. A válaszok közül mindig csak egy a teljesen helyes. A feladatmegoldás során ezt kell kiválasztanod és a betűjelét az „Értékelő lapon” „X” -jellel áthúznod!

- 1. Mi a gleccser?**
 - A. U-alakú tengeröböl
 - B. barlang
 - C. vakvölgy
 - D. szárazvölgy
 - E. jégár
- 2. Mit jelent a gejzír kifejezés?**
 - A. barlangi képződmény
 - B. szökő hévforrás
 - C. csuszamlás
 - D. az izlandiak által halászott hal
 - E. füstfelhő
- 3. Mit jelent az a kifejezés az éghajlattal kapcsolatban, hogy nő a kontinentalitás mértéke?**
 - A. hidegebb lesz a nyár
 - B. szelesebb lesz mindenhol az éghajlat
 - C. nő az évszakok közötti különbség, ami az évi közepes hőingásban ölt testet
 - D. csapadékosabb lesz az időjárás
 - E. a tengerek, óceánok hatása nő a szárazföldi hatás rovására
- 4. Miért vezették be a nyári időszámítást?**
 - A. vallási okokból
 - B. a növények termesztése miatt
 - C. az energiafogyasztás mérséklése miatt
 - D. hosszabb legyen a munkaidő
 - E. a naptári időszámítás csúszásából fakadó korrekció miatt
- 5. Miért alakult ki a negyedidőszakban a jégkorszak?**
 - A. rövidebb lett a Föld és a Nap távolsága
 - B. meteorzápor miatt
 - C. a lemeztektonikai mozgások miatt a kontinensek a déli féltekére helyeződtek
 - D. több földi és csillagászati ok következményeként hosszabbak lettek a telek, rövidebbek és hűvösebbek a nyarak
 - E. az antarktisi jég jelentősen elnyelte a hősugarakat
- 6. Hol alakulnak ki a fehér éjszakák?**
 - A. magashegyvidéki területeken
 - B. az alacsonyabb szélességi körök mentén
 - C. a jéggel fedett területeken
 - D. az Egyenlítő mentén
 - E. a magasabb szélességi körök mentén

EURÓPAI TÁJISMERET

Útmutató: Oldd meg a feladatokat a térképvázlat alapján!

Azonosítsd, hogy mely földrajzi helyeket jelölik a nagybetűk, s majd válaszolj a feltett kérdésekre a nagybetűk felhasználásával, a helyes megoldást X-szel jelöld az „Értékelő lapon”!

7. Pennine
8. La Manche
9. Belgium
10. Skandináv-hegység
11. Hollandia
12. Itt húzódik Nagy-Britanniát és Franciaországot összekötő Csalagút.
13. Ebben az országban torkollik a Rajna az Északi-tengerbe.
14. Magasabb fennsíkjait kiterjedt gleccserek fedik.
15. Híres képződményei a tundrával borított magasfennsíkok, az ún. fjellek.
16. Előterében húzódik a Watt-tenger, amely apálykor „szárazföldre” lesz.
17. Az ipari forradalom kibontakozásának helye. Egykor a terület híres nehéziparvidéknek adott otthont, ahol feketekőszén és vasércet bányásztak.
18. Középkori híres Hanza-kereskedő városai: Brügge, Antwerpen.

EURÓPAI ÉRDEKESSÉGEK

Útmutató: A nagybetűvel jelölt európai országokra vonatkozó állításokat kell felismerned! Először az állítást olvasd el, és azután keresd meg hozzá a megfelelő ország betűjelét! A helyes válasz betűjelét „X”-jellel húzd át az „Értékelő lapon”!

- A) Horvátország
- B) Németország
- C) Hollandia
- D) Ukrajna
- E) Spanyolország

19. A bajor főváros: München, csak a II. világháború után vált modern ipari központtá.
20. A Guadalquivir forró lapálya évente 3000 órán át napfényben úszik. Nyár közepén két hónapig 30 °C fölé szökik délidőben a higanyszál, s a rekkenő hőségben a Szahara levegőjét hozó szelek aszalják Andalúzia gabonáját, perzselik legelőjét.
21. Ez az ország híres csatornáiról, „dam”-jairól, poldereiről.
22. Szerencsére újra jelentős az idegenforgalom a műemlékvárosaiban: Dubrovnikban, Splitben és Zadarban, ami a kedvelt gyógyfürdőiknek és tengerpartnak köszönhető.
23. Itt van a földkerekség egyik legkisebb átlagmagasságú országa, ugyanakkor a földgázvagyona a Föld legnagyobb készletei közé tartozik.
24. Az ország derekát a variszkuszi eredetű rögvidék összedarabolt, különböző mértékben kiemelt, kisebb-nagyobb medencékkel és sokszor labirintusszerű völgyhálózattal tagolt, hallatlanul változatos területe foglalja el. Legszebb részei a Rajnát kísérik.
25. Az ország nagy részén egyhangú síkságok, alacsony dombvidékek emelkednek ki, ami az egykori jég, a folyóvíz és a szél felszínformálásának a hagyatéka. Leghíresebb tájai a Dnyeper, a Donyec és a Don mentén vannak.
26. A múlt század végén indult meg az „észak-atlanti” területek vasiparának és fémfeldolgozásának fejlődése elsősorban Bilbao környékén és Asztúriában (Oviedo). Ez a terület mind nagyobb külföldi tőkét vonzott magához és így az ország legfontosabb nehézipari körzete lett.
27. Földje ásványkincsekben gazdag, megtalálható itt vasérc, mangánérc, kőszén, kőolaj, földgáz. A bányák közelében jelentős nehézipari központ épült ki a Donyec-medencében.
28. Öt világrész turistáit csalogatja Sevilla látványos húsvéti, nagyhéti körmenetei (*Semana Santa*) vagy Córdoba májusi virágdíszes táncos-zenés vásári mulatsága, a *feria*.

TÖBBSZÖRÖS VÁLASZTÁS – INNEN-ONNAN

Egy kérdéshez négy válasz tartozik. A kérdésre nemcsak egy válasz vonatkozhat, hanem több is az alábbi variációk szerint.

A helyes válasz nagybetűjét „X”-jellel húzd át az Értékelő lapon!

- A) A kérdésre az 1. 2. 3. válasz igaz.
- B) A kérdésre az 1. és a 3. válasz igaz.
- C) A kérdésre a 2. és a 4. válasz igaz.
- D) A kérdésre a 4. válasz igaz.
- E) A kérdésre mind a négy válasz igaz

29. Mi jellemző a fjordra?

1. lapos tengeröböl
2. hosszú és keskeny, mélyen a szárazföld belsejébe nyúlik
3. előterében sok a turzás
4. mély tengeröböl

30. Az Atlanti-óceán-partvidékének éghajlata Nyugat-Európában

1. egész évben nedves.
2. kedvez a parafatölgy-termesztésnek
3. pozitív hőmérsékleti anomáliát élvez az Észak-atlanti-áramlat miatt
4. nyáron meleg

31. Észak-Európa természeti adottságai, erőforrásai

1. tengerparti fekvésű országok
2. vannak közöttük erdőkben gazdag országok
3. egyes országait a tavak, zuhatagos folyók bősége jellemzi
4. a jégtakaró elolvadása miatt termékeny földek jellemzik

32. Dél-Európa országai

1. a „fiatal” Európa földjéhez tartoznak
2. a többség éghajlatában a mediterrán éghajlat meghatározó
3. az ókorban ez a terület sűrűn lakott volt
4. télen előszeretettel látogatják az északról érkező turisták

33. Mely országok tartoznak az Európai Unióhoz?

1. Olaszország
2. Norvégia
3. Spanyolország
4. Macedónia

34. Mely városok tartoznak a holland Randstadhoz?

1. Utrecht
2. Le Havre
3. Rotterdam
4. Antwerpen

35. Milyen tevékenységek tartozhatnak a kikötőkhöz?

1. kohászat
2. petrokémiai ipar
3. élelmiszeripar
4. logisztika

36. Mi jellemzi a tőkés nagyvállalatokat?

1. nagymértékben figyelembe veszik a munkások, a dolgozók szociális érdekeit
2. olcsón állítanak elő termékeket
3. az államnak nagy a beleszólása a tőkések vállalkozásába
4. a világpiacra termelnek

37. Mi tartozik a belterjes gazdálkodás fogalmába?

1. korszerű technikák alkalmazása, modernizálás: gépesítés, kemizálás, öntözés
2. nagy ráfordítással, de összességében kisebb költségekkel járó termelés
3. a piaci viszonyokhoz alkalmazkodik a termelés
4. újabb termőterületek bevonásával növelik meg a termés mennyiségét

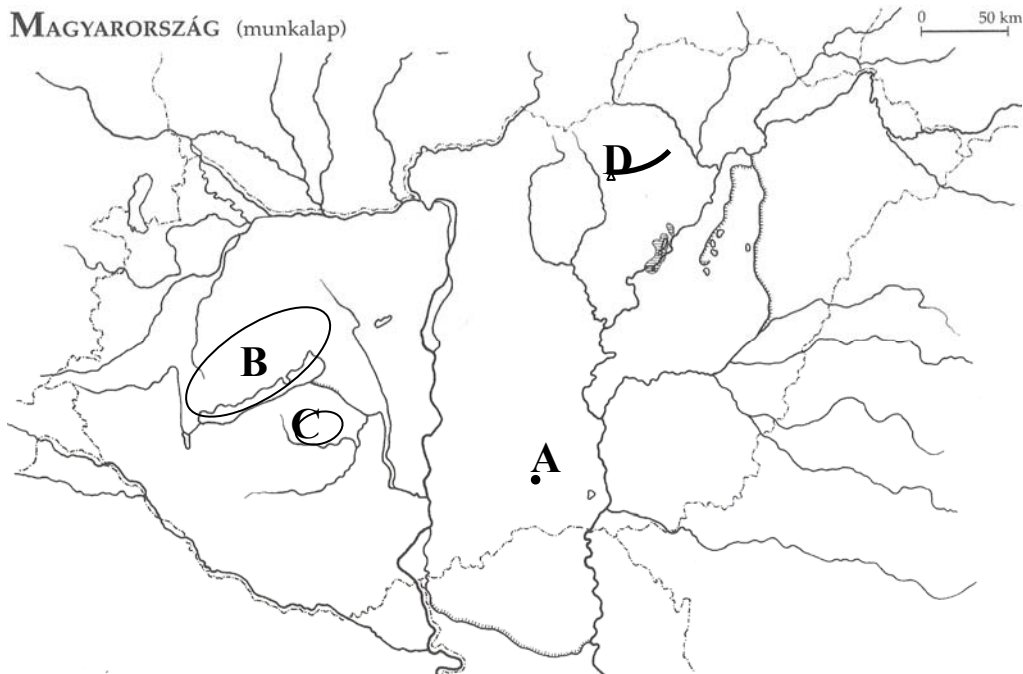
38. Mi jellemző a gazdaságilag elmaradott országokra?

1. képzett munkaerő
2. tőkehiány
3. innováció: újítás, fejlesztés
4. a GDP és a GNP 1 főre eső alacsony értéke

RAJZOS FELADAT – HAZAI TÁJAKON JÁRVA

Útmutató: A Természetbúvár „Hazai tájakon” cikksorozatában megjelent cikkekhez kötődnek a kérdések. A nagybetűvel jelölt magyarországi tájakat kell egyeztetned az állításokkal. Először a tájakat azonosítsd be, utána az állítást olvasd el, aztán keresd meg hozzá a megfelelő tájat! A helyes válasz betűjelét „X” -jellel húzd át az „Értékelő lapon”!

MAGYARORSZÁG (munkalap)

39. Bél-kő

40. Bakony-Balaton Geopark

41. Kiskunhalas - Sóstó

42. Jaba-völgy

43. A évszázadok óta itt bányászták a Bükk-hegység mészkövét.

44. A Ságvári-domboknál húzódó szakasza az Európai Unió Natura-2000 ökológiai hálózatának része lett.

45. Tagja kíván lenni az Európai és Nemzeti Geoparkok Globális Hálózatának

46. Ide tartozik a Pannon-tenger, (Pannon-tó) homokos-agyagos kenesei magaspartja.

47. Itt jött létre hazánk első természetvédelmi parkja.

48. A mocsári vizek városa volt.

49. Egyes területén már a késő miocénben (nyolcmillió éve), míg máshol főleg a pliocénben működtek bazaltvulkánjai.

50. A vidék legjellemzőbb alapkőzete a típusos lösz, valamint homokkal rétegzett lösz.

51. A felső-triász Edericsi Mészkőben képződött a Csodabogyós-cseppkőbarlang.

52. A Dong-éri főcsatorna megépítésével csapolták le kiterjedt vizenyős területeit.

53. A fennsíkjának híres „állóköve”.

- 54. Tómedrének kialakításában a szél játszotta a főszerepet.
- 55. Itt van hazánk első szabadtéri technikatörténeti bányászati múzeuma.
- 56. Itt található a Külső-Somogy egyik eróziós szurdokvölgye.
- 57. A Keszthelyi-hegység, a Tapolcai-medence is idetartozik.
- 58. Vizét a Kis-Koppány vezeti le.
- 59. 1878-ban már Európa-hírű volt, ekkor már írtak gyógyvízéről.

EGY EURÓPAI UTAZÓ SZÉLJEGYZETEIBŐL

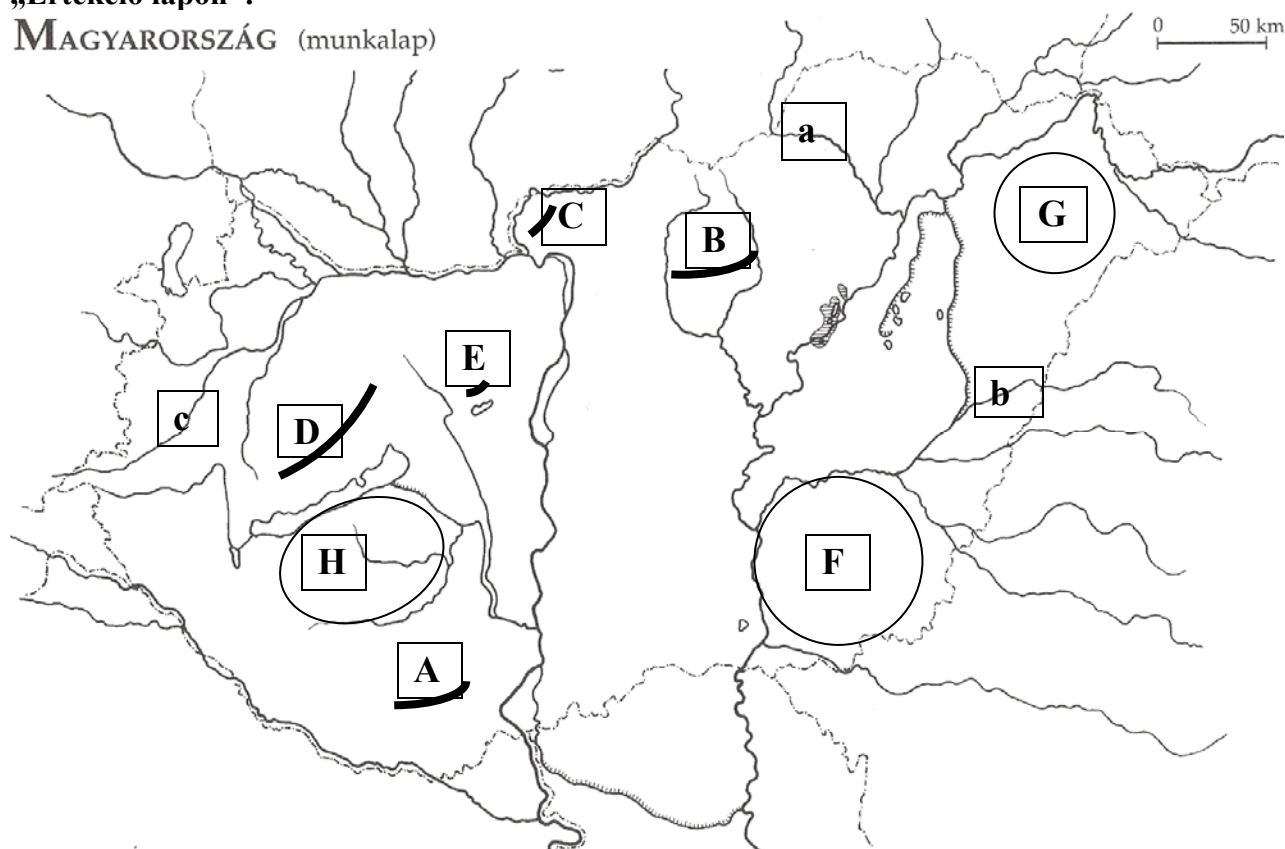
Egy európai utazó széljegyzetei Európa legkisebb államairól szólnak. A meghatározások alapján nevezd meg az országokat az „Értékelő lapon”!

- 60. Katalán nyelvű társhercegség a Pireneusokban.
.....
- 61. Két fő nemzetiségének az ellentéte megnehezítette az EU-ba való bejutást.
.....
- 62. Köztársaság, mely a Brit Nemzetközösség részeként a Földközi-tenger közepén található.
.....
- 63. A legrégebbi köztársaság, amely egy országgal határos.
.....
- 64. Európa legkésőbb létrejött, tengerparttal rendelkező „kis” országa.
.....
- 65. Mérete ellenére a világ egyik legbefolyásosabb állama.
.....
- 66. A legkisebb területű német nyelvű állam, államformája nagyhercegség.
.....
- 67. Kaszinói és a városban zajló autóversenyek főleg a tehetősebb turistákat vonzzák.
.....
- 68. Szomszédunk, „Európa zöld szíveként” reklámozza magát.
.....

MAGYARORSZÁG TÉRKÉPÉT FORGATVA

Útmutató: Tanulmányozd Magyarország térkép-vázlatát és válaszolj a kérdésekre az „Értékelő lapon”!

MAGYARORSZÁG (munkalap)

Mely magyar tájakat jelölik a nagybetűk? Írd a táj nevét az „Értékelő lap” kipontozott vonalára! Utána válaszolj a tájakra vonatkozó kérdésekre a tájak nagybetűjével!

69. A	73. E
70. B	74. F
71. C	75. G
72. D	76. H

77. Az egykori Variszkuszi-hegységrendszer gránitmaradványa.
 78. Homokfelszínét az Ős-Tisza rakta le, annak a hordalékkúpja.
 79. Hazánk területén itt található a legidősebb szénkőzet.
 80. Híres zuhatagos árka a Cuha-patak völgye.
 81. Lösszel fedett dunántúli táj.
 82. Utóvulkáni jelenségeiről híres.
 83. Csóványos a legmagasabb pontja.
 84. Nemzeti parkjának címer állata a túzok.

Nevezd meg Magyarország kisbetűkkel jelölt folyóit! Írd a folyó nevét az „Értékelő lap” kipontozott vonalára!

85. a)	86. b)	87. c)

A KÉPEKET SZEMLÉLVE

Útmutató: Tanulmányozd az alábbi képeket, és válaszolj a képekhez kötődő kérdésekre az „Értékelő lapon”!

Tánúhegyek - 2009. június 3. (Fotós: Ladányi Tamás)

88. Melyik nagyobb tájunkról készült a felvétel?
89. Nevezd meg a táj legismertebb tanúhegyét!
90. Milyen kőzetanyag védte meg a puhább pannon agyag- és homokrétegeket a pusztulástól?
.....
91. A felhők az eredeti színes képen vörös elszíneződést mutatnak az éjszakai felvételen. Mi lehet ennek az oka?
.....
.....

Isztriai-félsziget és Észak-Olaszország tájai (Terra műhold felvétele - 2008. december 25.)

A Kárpát-medence környékének talán legmelegebb területe az Adria partja! Ott is tél van, de azért ez inkább a mi koratavasunkra emlékeztet.

92. Nevezd meg Észak-Olaszország északi részén emelkedő nagytájat!

.....

93. Melyik hegységrendszer tagja?

.....

94. Nevezd meg Észak-Olaszország északi részén húzódó alacsonyabb nagytájat! (Itt még télen is zöld mezőket lehet látni a műholdfelvételen.)

.....

95. Melyik hegység húzódik az Isztriai-félsziget ÉK-i részén, a félsziget nyakánál?

.....

96. Mi az oka annak, hogy az Adriai-tenger partvidéke enyhe, fagymentes, míg pár kilométerrel arrébb és Közép-Európában a téli időjárás kemény, köddel, hóval-faggyal jellemezhető?

.....

Mont Blanc – 2007. augusztus (Fotós: Kovács Olivér)

A kép a Mont Blanc tömbjének északkeleti, négyezer méternél magasabb, csipkézett csúcsairól készült közel a francia-olasz-svájci hármashatárhoz. A csúcsok többségén elolvadt a hó, a harangvirág kétezer méter felett is virágzott.

97. Melyik hegységben található a Mont Blanc?

.....

98. Mi szállította és rakta le a közettörmeléket a hegycsúcsok előterében?

.....

99. Mi az oka annak, hogy nyáron a négyezer méteres csúcsok környékén és a csúcsok többségén elolvadt a hó?

.....

100. Hogyan nevezik a képen látható lerakott közettörmeléket?

.....

FELADATOK HOLTVERSENY ESETÉRE

IGAZ – HAMIS ÁLLÍTÁSOK TELEKI PÁL RÓL

Útmutató: **Döntsd el, hogy az alábbi állítások igazak-e, vagy hamisak! Az igaz állítást „A” a hamis állítást „B” betűvel jelöld! Ezután vedd át az „Értékelő lap” megfelelő sorszáma mellé a megoldásokat!**

1. Teleki Pál a híres földrajztudós, államférfi, utazó, a hazai politikai földrajz megteremtője.
2. Teleki Pál bejárta Kelet-Afrika árokrendszerét.
3. Elsőként vetette fel egy földrajzi múzeum megalapításának gondolatát.
4. 1912-ben az Amerikai Földrajzi Társaság fennállásának 50. évfordulója alkalmából szervezett jubileumi kongresszuson és transzkontinentális tanulmányúton Teleki Pál, Cholnoky Jenővel együtt képviselte Magyarországot.
5. Teleki Pál tudományszervező munkájának köszönhető: a Szociográfiai Intézet, az Államtudományi Intézet és a Magyar Táj és Népkutató Intézet megalapítása.
6. Teleki Pál egykori tanárával: Lóczy Lajossal részt vett a trianoni béketárgyalásokat előkészítő bizottságban.
7. Híres etnikai térképe: a „Carte Rouge”.
8. A Népszövetség magyar megbízottja is volt a kurdkérdés eldöntésében.
9. Teleki Pál fontos szerepet játszott az első és második bécsi döntés előkészítésében.
10. Teleki Pál 3-szor volt Magyarország miniszterelnöke.